

Идентифициране на специфични модели на потребление и тенденции при генерирането на отпадъци на територията на Община Тутракан

доклад от количествено проучване

март-април 2022 г

Съдържание

I.	Контекст на проучването	3
II.	Характеристики на проучването и структура на извадката	3
III.	Основни изводи и препоръки	4
IV.	Подробен анализ на резултатите	7
4.1.	Удовлетвореност от управлението на процеса по сметосъбиране и сметоизвозване в общината	7
4.2.	Практики за разделно изхвърляне на отпадъци от пластмаса, метал, хартия и стъкло ..	8
4.3.	Информираност и практики за изхвърляне на други видове отпадъци, различни от битовите	12
4.4.	Гражданска активност: нагласи и реакции в случаи на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	18
4.5.	Предпочитани и ползвани информационни канали във връзка с реда и възможностите за сметосъбиране и сметоизвозване	19

I. Контекст на проучването

Настоящото проучване е проведено от социологическа агенция „Алфа Рискърч“ по поръчка на Община Русе като част от проект BGENVIRONMENT-3.002-0005-C02 „Мерки за подобряване управлението на отпадъците в общините Русе, Тутракан, Сливо поле и Ветово, финансиран по програма „Опазване на околната среда и климатични промени“ на ФМ на ЕИП. Целта на проекта е да съдейства за подобряване управлението на отпадъците и използването им като ресурс чрез реализиране на 4 общински схеми за разделно събиране и рециклиране на отпадъците в изброените общини. Като част от поставените цели и задачи по проекта се реализира социологическо проучване за идентифициране на специфични модели на потребление и тенденции при генериране на отпадъци на територията на общините Русе, Тутракан, Сливо поле и Ветово. Предвид дългосрочната цел на планираните политики и мерки във връзка с проекта, а именно намаляване количеството на генерираните отпадъци, е от изключително значение да се познаят навиците и практиките на гражданите във връзка с изхвърлянето на отпадъци. За набирането на тази информация агенция „Алфа Рискърч“ разработи инструментариум за провеждане на количествено анкетно проучване, реализира проучването на терен във всяка от четирите общини и представи подробен анализ на резултатите, включително препоръки във връзка с изпълнението на проекта. В настоящия аналитичен доклад са представени резултатите от проучването, проведено на територията на община Тутракан.

II. Характеристики на проучването и структура на извадката

Реализирано от:	Алфа Рискърч ООД
Възложител:	Община Русе
Период на провеждане:	14-27 февруари 2022 г.
Представителност:	За пълнолетното население на община Тутракан
Обем на извадката:	120 ефективни интервюта

Метод на формиране на извадката:	Извадка, стратифицирана по тип населено място и подбор на респондентите по квота, базирана на основни социално-демографски характеристики (пол, възраст и образование)
Метод на набиране на информацията:	Пряко стандартизирано интервю по домовете на интервюираните лица чрез таблети

Демографски характеристики (%)					
Населено място:	гр. Тутракан	58.3	Образование:	Висше/полувисше	14.2
	с. Нова Черна	16.7		Средно	58.3
	с. Цар Самуил	16.7		Основно и по-ниско	26.6
	с. Старо Село	8.3			
Възраст:	18-30 г.	16.7	Етническа принадлежност:	Българска	76.7
	31-40 г.	15.8		Турска	20.0
	41-50 г.	16.7		Ромска	2.5
	51-60 г.	17.5		Друга	0.8
	61+ г.	33.3			
Пол:	Мъж	48.7	Вие живеете в:	Къща	87.5
	Жена	51.3		Жилищен блок/многофамилна сграда	12.5

III. Основни изводи и препоръки

Проведеното социологическо проучване в Община Тутракан установява следните нагласи и практики на гражданите, които имат отношение както към комуникационните дейности, заложили по проекта BGENVIRONMENT-3.002-0005-C02 „Мерки за подобряване управлението на отпадъците в общините Русе, Тутракан, Сливо поле и Ветово“, така и към цялостната комуникация и управление отпадъците в общината:

- Висока степен на удовлетвореност от управлението на процесите по сметосъбиране и сметоизвозване с общо 74% позитивни оценки.

- Макар не широко разпространени (до 37%), сред основните проблеми се откроява липсата на достатъчно съдове за всякакви отпадъци – както за битови, така и за специфични, за разделно събиране на хартия, пластмаса, метал, стъкло. Проблемни са и практиките на част от жителите да изхвърлят и замърсяват около контейнерите.
- Като резултат от липсата на достатъчно съдове, но и вследствие на слаба информираност и култура, разделното изхвърляне на отпадъци от пластмаса, метал, хартия и стъкло все още не е добре развита практика в общината – 73% не изхвърлят по този начин дори малка част от отпадъците си. Тревожна е констатацията, че най-младите поколения са най-слабо активни в това отношение. Допълнителен принос към слабата активност по разделно събиране носи слабата комуникация за наличието на такива съдове – до ¼ от жителите на населени места, в които реално има цветни контейнери, твърдят, че такива няма.
- Освен обективните фактори, възпрепятстващи разделното изхвърляне на отпадъци, силна бариера са и установените дезинформираност и предразсъдъци по този въпрос. Най-често изразяваният от тях е, че разделното събиране е безсмислено, тъй като целият боклук отива на едно място. Без да бъдат преодолените тези стереотипи, трудно може да бъде създадена трайна и масова култура на изхвърляне на отпадъци и отговорно гражданско поведение.
- Към настоящия момент значителна част от специфичните отпадъци се изхвърлят нерегламентирано. Обичайна практика е те да се изхвърлят в контейнерите за битови отпадъци, като там най-често се оставят опасни отпадъци, стари дрехи и текстил, но и строителни отпадъци, старо оборудване. Тези практики са резултат от няколко фактора: недостатъчно съдове за специфични отпадъци; слаба информираност за възможностите за изхвърляне – както като налични съдове, така и като организирани от общината кампании; вероятно слаба информираност и по отношение на реда и условията за събиране на специфични отпадъци.
- Същевременно, декларативната готовност за гражданска активност при случаи на нерегламентирано изхвърляне е сравнително висока – над половината жители изразяват готовност да сигнализират – най-вече в общината. Значителна част от гражданите биха съдействали и ако е необходимо биха свидетелствали срещу нарушители (общо 46%), но предимно при условие, че се запази анонимността им.
- Очакванията за комуникация във връзка с реда, възможностите, условията за сметосъбиране са различни в зависимост от социалните групи. За младите, високо и средно образовани поколения биха били от полза както информация на самите съдове за смет, по населените места, така и онлайн канали, най-вече – фейсбук страницата на Общината. За по-възрастните поколения, хората в селата, от турски етнос, личната комуникация с местните общински служители е от ключово значение да получават навременна информация по темата.

С оглед на така очертаните основни обществени нагласи и проблемни области, предлагаме следните препоръки, които биха подпомогнали както реализацията на дейности по проекта, така и – най-вече, по-ефективното управление на процесите по сметосъбиране и сметоизвозване:

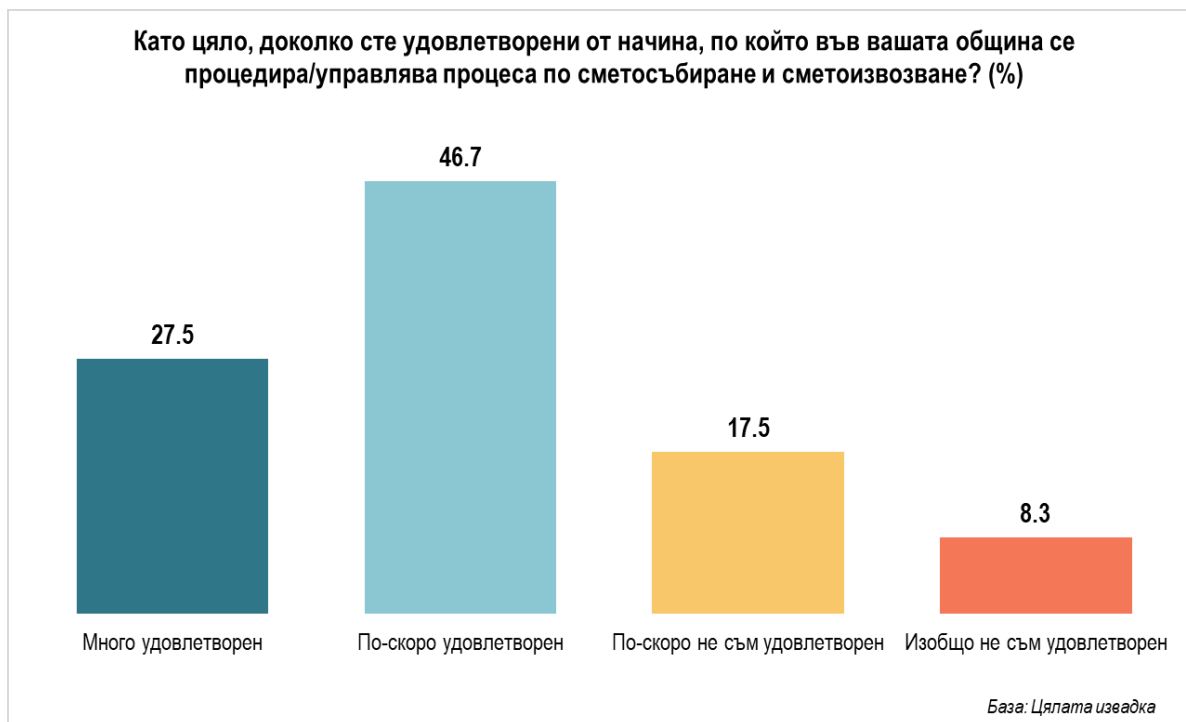
- По възможност осигуряване на допълнителни съдове за битови отпадъци или по-често извозване на наличните, за да се ограничи изхвърлянето на отпадъци около тях.
- Провеждане на образователни и информационни кампании за ползите от разделното събиране на отпадъци, които да подготвят и мотивират жителите на общината по-активно да изхвърлят разделно в бъдеще. Важна целева група в такава кампания са най-младите поколения, които към този момент показват много слаба гражданска култура и активност. Сред ключовите теми, които да бъдат адресирани, са технологията и начините на разделно сметосъбиране, за да бъдат преодолените стереотипите, че всички боклуци се смесват. Важно би било да се комуникират и ползите от разделното събиране - за околната среда, но и за общността. Популяризиране на добри примери в тази посока също би било от полза, доколкото към настоящия момент практиките са по-скоро ограничени и единични случаи. Постепенната промяна на нагласите обаче следва да бъде съпроводена със създаване на подходящи условия да се реализират и практически действия. Без да бъдат осигурени повече съдове за разделно събиране, които да са близко до повече домакинства, трудно биха били постигнати резултати, различни от сегашните. Същевременно, като изходна точка биха могли по-активно да се популяризират наличните към момента в част от населените места цветни контейнери.
- Провеждане на информационни дейности за реда и начините на изхвърляне на други специфични видове отпадъци – строителни, текстилни, оборудване, опасни. И в това отношение от ключово значение е осигуряването на съдове за такива отпадъци.
- Популяризиране на наличните и организирани към момента кампании от общината по събиране на определени видове отпадъци (като старите мебели, оборудване).
- Предвид заявената готовност на значителна част от гражданите да съдействат на общината при установяване на нарушения, добре би било да се предприемат действия по повишаване ангажираността на местната общност. Като първи стъпки може да се повиши информираността относно ролята на гражданите, реда на подаване на сигнали, какви последващи действия ще бъдат предприети, за да бъдат санкционирани нарушителите.
- Каналите за достигане на информация към гражданите следва да са диференцирани. Фейсбук страницата на Общината (отчасти – сайта) би била по-ефективна за по-младите, високо и средно образовани жители, живущите в общинския център. Личните контакти и устна информация от самите служители са ключов източник за хората в селата, по-възрастните, хората от турски етнически произход. Същевременно, поради вече изградения навик да поглеждат съобщения/информация на самите съдове за отпадъци, важно би било и този канал да бъде активен, когато има новости относно сметосъбирането и сметоизвозването.

IV. Подробен анализ на резултатите

4.1. Удовлетвореност от управлението на процеса по сметосъбиране и сметоизвозване в общината

Жителите на община Тутракан изразяват **значителна удовлетвореност от управлението на процеса по сметосъбиране и сметоизвозване – общо 74% позитивни оценки срещу почти три пъти по-малко негативни – 26%**. По-критични са жителите на гр. Тутракан, хората в активна възраст (31-40 г.), както и висшистите, но дори сред тях позитивните доминират над негативните оценки.

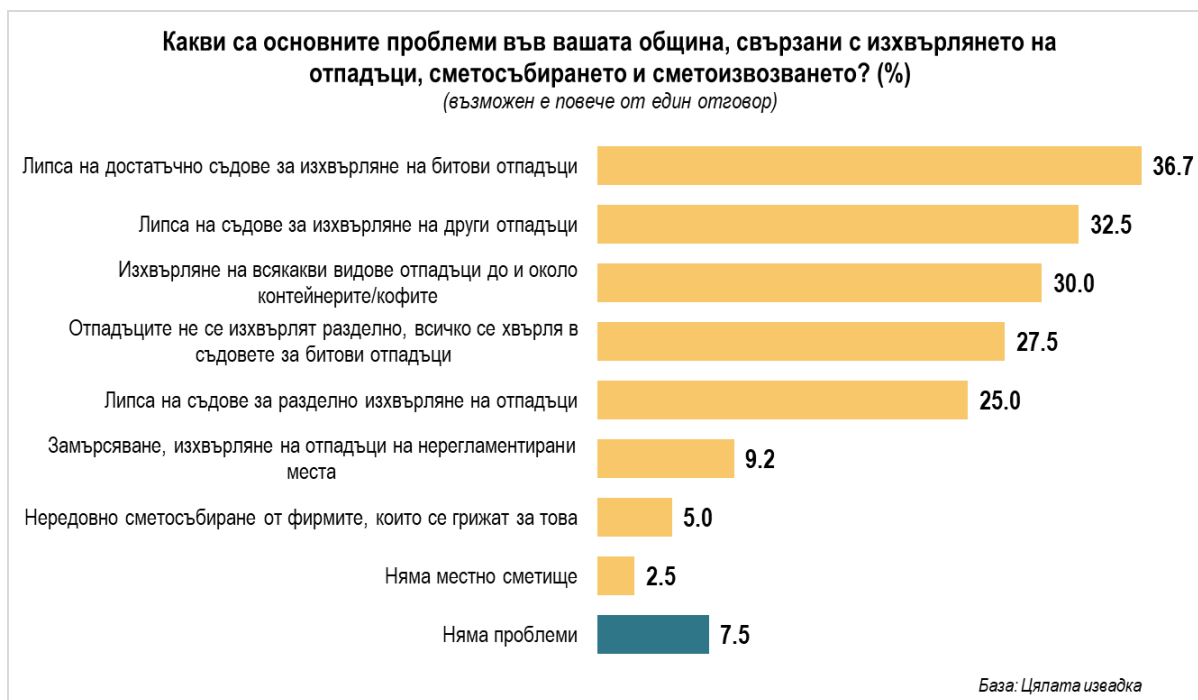

Високите оценки за управлението на процесите по сметосъбиране и сметоизвозване логично водят и до по-нисък интензитет на посочваните конкретни проблеми (посочвания до 37%). Същевременно се очертава група от няколко проблемни области, близки като тежест и значение за гражданите (в рамките на 25-37%). Въпреки високата удовлетвореност от цялостната работа на местното управление, **липсата на съдове - не само за битови, но и за други видове отпадъци, включително за разделно събиране, се очертава сред основните проблеми за жителите на Община Тутракан**. Сред тях, на първо място се нарежда недостигът на съдове за битови отпадъци. Към момента във всички населени места в общината са осигурени контейнери

тип, „бобър“, които обслужват по няколко домакинства. Сходни са констатациите на жителите и по отношение на (липса на) съдовете за други видове отпадъци – строителни, растителни и др. (33%), и макар в по-малка степен (25%) – на цветни контейнери за разделно изхвърляне. Отчасти вследствие на тези дефицити, като проблемни се очертават и практиките на замърсяване от страна на самите хора – изхвърляне на всякакви видове отпадъци до и около контейнерите за битови отпадъци (30%), смесено изхвърляне на отпадъци (28%).

Въпросът с разделното сметосъбиране, в частност – липсата на достатъчно съдове за това, е в по-голяма степен осъзнат проблем за поколенията в активна възраст, хората с висше образование, българската етническа група. Обратно, за хората от турски и ромски етнически произход темата изобщо не се идентифицира като проблемна. Предвид значителния дял на тези етнически групи сред местните жители (над 20%) са необходими повече усилия в посока образование, информиране и убеждаване на населението в смисъла на разделното събиране на отпадъци. За целта обаче биха били необходими и съответните условия за изграждане на такава култура, а именно - повече специални съдове в населените места. Към момента само три от населените места в общината разполагат с контейнери за разделно събиране на хартия, пластмаса, метал и стъкло, като основната част от точките са съсредоточени в гр. Тутракан.

4.2. Практики за разделно изхвърляне на отпадъци от пластмаса, метал, хартия и стъкло

Разделното изхвърляне на отпадъци от пластмаса, метал, хартия и стъкло все още не е развита практика в общината. 73% не изхвърлят разделно в домакинството си. Въпреки това, 27% правят това, като 12% заявяват, че изхвърлят така целия си отпадък от такива материали, други 10% изхвърлят по-голямата част, а 5% - само частично. Логично, това е практика предимно

на жители от населени места, в които има точки за разделно събиране като гр. Тутракан и с. Цар Самуил. По-високо образованите жители, от средните поколения (41-50 г.) са малко по-активни в това отношение, докато **най-младите и в активна възраст (до 40 г.) са сред най-слабо изхвърлящите такива отпадъци разделно**. Важно е именно тези поколения да бъдат по-мотивирани, като необходими предпоставки за това са по-висока информираност по темата, но и налични условия за разделно изхвърляне на отпадъци. Въпреки, че на декларативно ниво около $\frac{1}{4}$ от населението на общината заявява, че полага повече или по-малко усилия да изхвърля отпадъците си разделно, трябва да имаме предвид, че е възможно част от тези заявки да са резултат от т.нар. социално престижни отговори, а не толкова резултат от системно полагани усилия за разделно събиране и изхвърляне. Затова и като по-прецизен индикатор за степента на разпространение на устойчиви практики по разделно събиране на отпадъци е добре да се възприема делът на онези домакинства, които твърдят, че изхвърлят разделно „всички отпадъци от такива материали“ (12%).

Барьерите пред разделното изхвърляне на такива отпадъци са микс между обективни и субективни фактори. **Най-силно открояващата сред тях е липсата на съдове на удобни локации – в близост до домовете на респондентите (81%).** Това е силен аргумент дори за жителите на гр. Тутракан, където са разположени най-много точки за **разделно сметосъбиране** (по 30 контейнера от трите вида – сини, зелени и жълти). Те обаче изглежда са крайно недостатъчни, за да мотивират домакинствата да се възползват от тях. В допълнение, **почти всеки четвърти заявява, че в населеното му място изобщо няма такива съдове**. Като се има предвид, че в три от четирите населени места в извадката са разположени такива контейнери, но дори и тамошните жители не знаят за тях (между 15% и 28%), това е индикатор и за вероятно недостатъчна комуникация от страна на местните власти към домакинствата.

Същевременно, не само недостъпността, но и слабо развитата култура в тази посока изглежда е фактор за ниския дял изхвърлящи разделно. Втората най-съществена бариера пред жителите са именно предразсъдъци и недостатъчна информираност относно процеса на последваща обработка на разделно събираните отпадъци. **Почти всеки трети заявява, че няма смисъл от разделното изхвърляне, защото „накрая всичко отива на едно място“.** Сред изразяваните пречки са и трудоемкостта на процеса по разделно събиране в домакинствата (13%) – сложното събиране и изхвърляне след това (вероятно и поради горепосочените обективни фактори – липса на достъпни съдове). Един от 10 жители на общината също така споделя мнението, че няма смисъл те самите да полагат такива усилия, тъй като не виждат личен пример - никой друг не прилага подобна практика. Следва да се отбележи, че сред най-активно изразяващите предразсъдъци към разделното събиране на отпадъци са най-младите и в активна възраст поколения, високо образованите жители на общината. С оглед на тези резултати се очертава **сериозна необходимост не само от информационна кампания за възможностите за разделно събиране, но и от кампания, която да преодолява вече установени негативни нагласи и дезинформираност по отношение на тази практика.**

На свой ред домакинствата, които заявяват, че изхвърлят целия или по-голямата част от отпадъците си разделно (22%), изразяват разнообразни аргументи защо постъпват така. Ясно открояващ се сред тях е опазването на околната среда чиста. В група с относително сходни по сила мотиви са посочени и участието в благотворителни каузи (най-често споменавано след грижата за околната среда), пестенето на енергия за производство чрез рециклиране, подпомагане чрез разделното събиране да се намали потреблението на ресурси и по този начин

да останат повече за идните поколения, намаляване на ефекта от глобалното затопляне. Домакинствата, които изхвърлят разделно всички или повечето от отпадъците си разделно, остават по-скоро изолирани в мотивацията и действията си. Малка част от тях виждат и се мотивират от хора от близкото социално обкръжение, които също изхвърлят разделно. Би било добре до обществеността да достигат повече позитивни примери за такива практики, като ясно се артикулира значението и смисъла от разделното събиране на отпадъци.

По-ограничени, но сходни са мотивите на хората, които изхвърлят малка част от отпадъците си разделно (5%). За тях на първо място това е опазването на околната среда, на второ – възможността чрез рециклиране да се пести енергия за производство на същите материали.

**А какво ви мотивира все пак да изхвърляте тази малка част от
отпадъците си разделно, както споменахте? (%)**

(възможен е повече от един отговор)

Внимание: НИСКА БАЗА!

База: Посочилите, че изхвърлят малка част от отпадъците си разделно

4.3. Информираност и практики за изхвърляне на други видове отпадъци, различни от битовите

Сред важните предпоставки да се събират и изхвърлят разделно отпадъците е и само по себе си разбирането за това кои от тях са опасни и как могат и следва да бъдат изхвърляни. **Жителите на община Тутракан демонстрират висока степен на запознатост с различните видове опасни отпадъци, които могат да бъдат генерирани от бита (77-95% в зависимост от типа отпадък).** Сред най-разпознаваемите – от почти всеки анкетиран, са бои, мастила, лакове, лепила (95%) и използвани батерии (91%). Лекарствата с изтекъл срок на годност (84%), стари осветителни крушки/луминесцентни лампи (84%), живачни термометри (80%), също са група отпадъци, масово категоризирани като опасни. Различните видове стара техника, които съдържат опасни вещества (хладилници, климатици и др.) и почистващите препарати също са разпознати с мнозинство като опасни отпадъци (77-78%).

На територията на община Тутракан са разположени ограничен брой/липсват съдове за специфични отпадъци, включително опасни, строителни, растителни, текстилни, за старо оборудване и др. В зависимост от типа отпадък, гражданите следва или да се възползват от кампанийно събиране и извозване, или да използват осигурените по места съдове, или да заплащат за освобождаването от тези отпадъци. Данните от изследването обаче сочат, че **при значителна част от отпадъците практиките на изхвърляне са предимно нерегламентирани. При някои видове отпадъци тези практики обхващат до 1/3 от домакинствата, като в най-честия случай се изхвърля в контейнерите за битови отпадъци или около тях.**

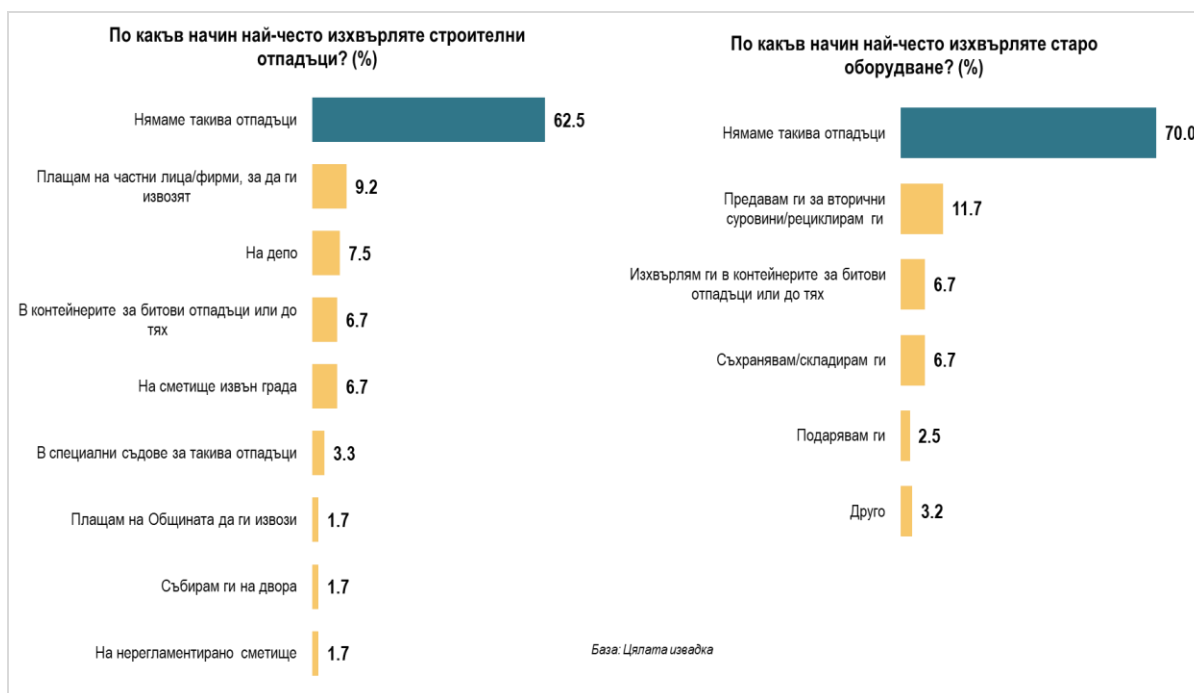
На фона на високата разпознаваемост на видовете опасни отпадъци, именно те най-често се изхвърлят нерегламентирано. Всеки трети заявява, че ги оставя в и около контейнерите за битови отпадъци (34%). Вероятно подобни практики са продиктувани от една страна, от липсата на специални съдове в близост до домовете, от друга – от факта, че услугата по извозване на такива отпадъци и/или изхвърлянето им на депо се заплаща. Над два пъти по-малко анкетираните (15%) заявяват, че изхвърлят опасни отпадъци в специално предназначени за целта съдове (вероятно става въпрос предимно за стари батерии, за които се осигуряват съдове в големите вериги магазини), а 48% не генерират такива отпадъци.

По отношение на растителните отпадъци най-честата практика е те да бъдат горени (25%). Вероятно в сезон, в който активно се горят растителни остатъци, това води до временно влошаване на качеството на въздуха в населените места. В 1/5 от случаите тези отпадъци биват оставяни в или до общите контейнери. Това може да бъде прието за легитимна практика, доколкото общината осигурява организирано сметосъбиране и извозване на зелена маса, която хората са инструктирани да оставят именно до контейнерите. Всяко десето домакинство заявява, че прави тор от остатъчните растения, което също е сред практиките, които могат да бъдат приети за легитимни.

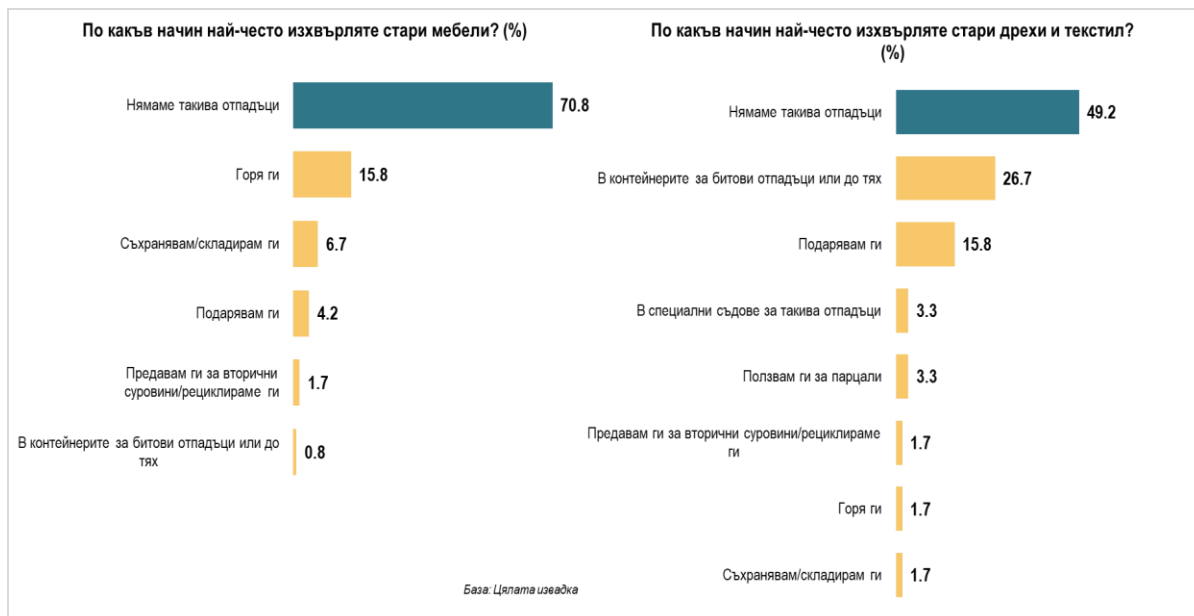
Мнозинството от домакинствата в община Тутракан заявяват, че не генерират строителни отпадъци (63%), около 1/3 изхвърлят такива. Практиките са различни, като се случва както да се заплаща на фирми за извозване (9%), така и да се предават на депо (8%), но и да се изхвърлят нерегламентирано в общите контейнери (7%) или на сметища извън града (7%). Едва 3% се възползват от поставените в общината контейнери за строителни отпадъци.

По отношение на освобождаването от старо оборудване, мнозинството от домакинствата също декларират, че нямат такива отпадъци (70%). Тези, които притежават и се освобождават по някакъв начин от тях, предимно ги предават за вторични суровини/рециклиране (12%). Същевременно по 7% заявяват, че изхвърлят в контейнерите за битови отпадъци или ги складира у дома (7%).

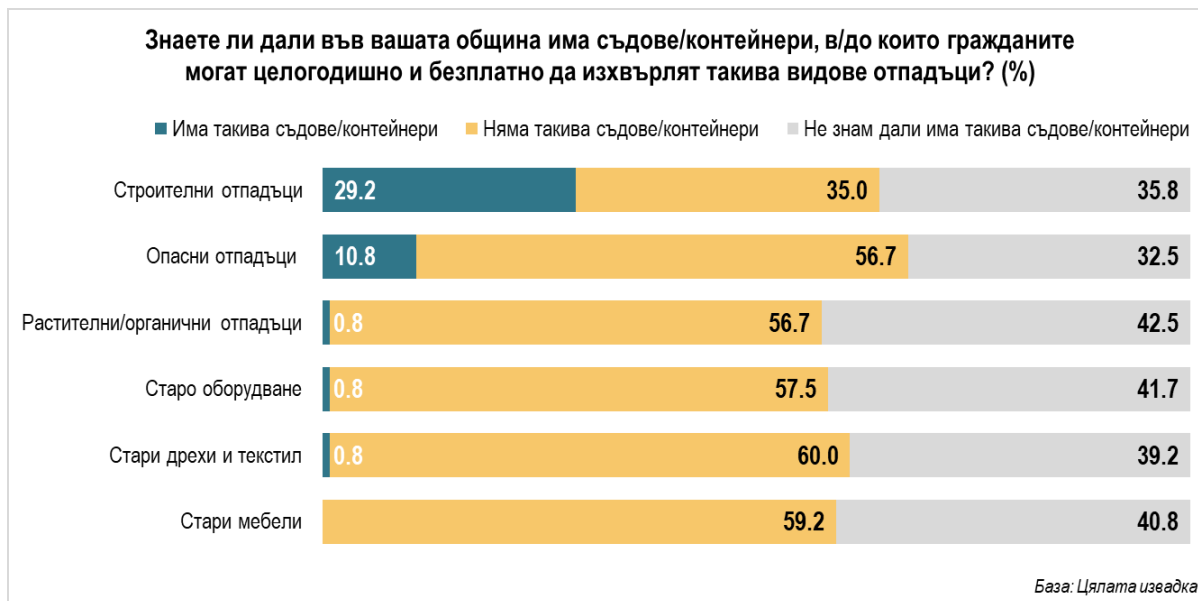
Преобладават и домакинствата, които декларират, че не притежават стари мебели за изхвърляне (71%). Сред останалата част, както при растителните отпадъци, най-често срещаната практика за освобождаване от стари мебели е те да се горят (16%). В останалите случаи такива мебели или се складираят въщи (7%), или се подаряват (4%).

Често разпространена нерегламентирана практика е изхвърлянето на стари дрехи и текстил в контейнерите за битови отпадъци. Над ¼ от домакинствата декларират, че се освобождават по този начин от този вид отпадъци. Втората най-честа практика е ненужните дрехи и текстил да бъдат подарявани. Минимален дял от 3% от домакинствата в Тутракан заявяват, че ползват специални съдове за целта – вероятно ако транспортират дрехи/текстил до съседни общини, в които има такива.

Мнозинството от жителите на Тутракан или не са информирани, или са убедени, че в общината не са налични съдове за специални видове отпадъци като текстил, растителни/органични отпадъци, старо оборудване, мебели (на практика мнение на всички анкетирани). Донякъде изключение прави запознатостта с наличието на съдове за строителни отпадъци – 29% заявяват, че знаят, че има такива. Висок обаче остава делът на убедените, че няма (35%) и на изцяло незапознатите (36%). С наличието на тези контейнери са запознати основно жителите на гр. Тутракан, както и мъжете, които най-често имат грижата да изхвърлят тези отпадъци. Живеещите в селата са по-слабо информирани, че в общината има съдове за строителни отпадъци. Прави впечатление, че хората, които знаят за наличието на тези съдове, се възползват по-активно от тях за сметка на нерегламентирано изхвърляне и платено извозване от частни фирми, което от своя страна е по-честа практика сред незапознатите или смятащите, че няма такива контейнери в общината. По-добрата информираност на жителите на общината къде и как могат да се възползват от тези съдове би допринесла за ограничаване на нерегламентираното изхвърляне на строителни отпадъци.

Единственият друг вид специфични отпадъци, за които жителите на общината твърдят, че знаят да има специални съдове за целогодишно безплатно изхвърляне, са опасните (11%). За наличието на такива съдове споделят предимно живущите в гр. Тутракан, като и тук вероятно става въпрос за съдове за използвани батерии, които може да са налични в някои от веригите магазини. В общината има сключен договор с фирма, която да събира такива отпадъци, но услугата е платена.

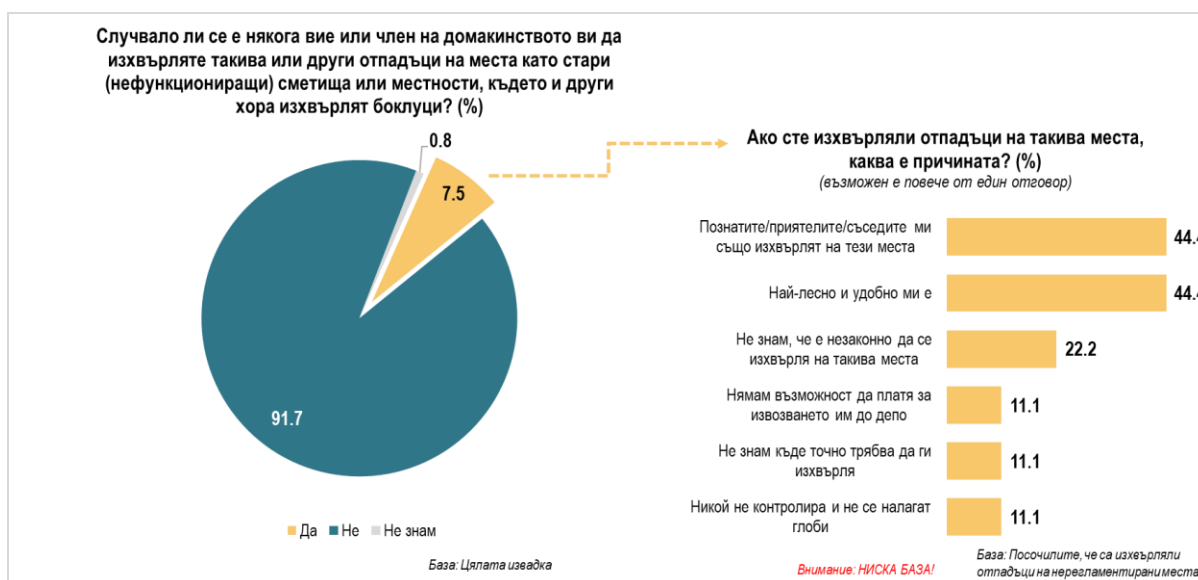

Запознатостта с кампании, организирани от общината за събиране на някои видове отпадъци, е силно ограничена в рамките на под 2%. Тези хора са идентифицирали единствено кампании за строителни и растителни отпадъци, останалото мнозинство от 98% констатира или че не са провеждани (40%), или че не са информирани за такива (58%). Нито един от анкетираните не е запознат със сезонното събиране два пъти в годината от общината на старо електрическо оборудване (което се събира от фирма, която определя условията) и стари мебели (чието извозване се заплаща от общината). **Предвид резултатите от проучването, които показват, че сред по-честите практики е старото оборудване да бъде изхвърляно в контейнерите, по-широка информационна кампания вероятно би допринесла този отпадък да се събира по-ефективно.**

Огромното мнозинство от 92% от гражданите в община Тутракан твърдят, че не са били свидетели, нито те самите са изхвърляли отпадъци на места като стари сметища или такива, на които други хора изхвърлят боклуци. Едва 8% признават, че им се е случвало такова нещо. Поради ниската статистическа база не могат да бъдат определени с точност дяловете на хората, които посочват причините за тези действия, но могат общо да бъдат очертани мотивите, стоящи зад тях. Сред основните аргументи да се извършват нерегламентирани действия са споделяната „безотговорност“ и пример на околните – постъпват така, защото виждат и други хора да изхвърлят по този начин. Сред водещите мотиви е и констатацията, че това е най-лесният и удобен за хората начин. Трябва да се отбележи също, че част от хората декларират, че не са наясно с незаконния статут на някои от местата, на които изхвърлят. Възможно е това да са оправдателни отговори, чрез които отново да се избегне отговорност, но е възможно и част от жителите наистина да не си дават сметка, че там, където изхвърлят, е незаконно. Важно е хората да са добре информирани къде е легално /нелегално да се изхвърлят отпадъци.

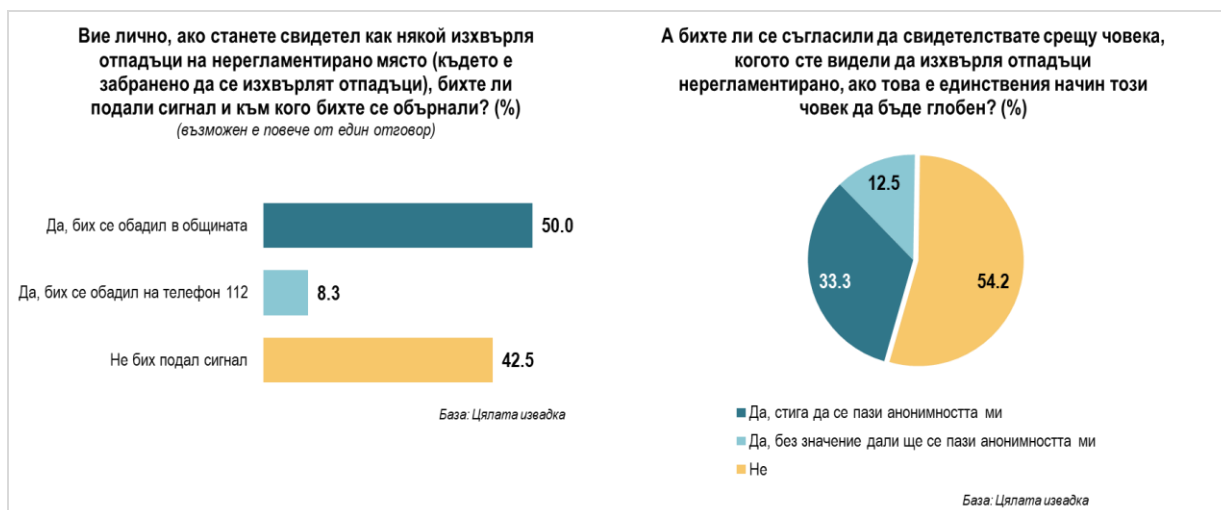

4.4. Гражданска активност: нагласи и реакции в случаи на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци

Гражданите проявяват сравнително висока готовност за реакция при установяване на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци. Всеки втори заявява, че ако стане свидетел на такава ситуация, би подал сигнал към общината, 8% биха се обадили на 112. Сходни са нагласите на почти всички социално демографски групи с малки изключения. По-слаба готовност за реакция изиявяват предимно най-младите (до 30 г.) и по-ниско образовани жители на общината. Прави впечатление, че хората, самоопределящи се като турци, също биха били по-активни в сравнение с българите. Готовността за по-нататъшни действия – да дадат свидетелски показания, ако само така може да се наложи глоба на нарушителите, също е декларативно висока (почти всеки втори), но по-скоро при условие, че бъде запазена анонимност на свидетеля. 33 на сто от анкетираните биха се съгласили при това условие, докато 13% биха свидетелствали

безусловно. Малко над половината анкетирани – 54%, не биха свидетелствали при никакви обстоятелства. Логично, значително по-висока готовност да предприемат такава стъпка заявяват хората, които на първо място биха сигнализирали за нарушения. Въпреки това, дори сред тези, които биха подали сигнал в общината, ¼ не биха дали показания. На обратния полюс, хората, които не биха подали сигнал, категорично не биха били и свидетели.

4.5. Предпочитани и ползвани информационни канали във връзка с реда и възможностите за сметосъбиране и сметоизвозване

Към настоящия момент жителите на общината най-често се информират относно реда, начините и възможностите за сметосъбиране от наличните съдове за отпадъци около дома им и в населеното място. Значително по-слабо използвани са други видове комуникационни канали. Малко над 1/5 от анкетираните се информират фейсбук страницата на общината, общинските служители (23%) или пък от свои познати/роднини (21%), а най-слабо развити са канали като уеб сайта на общината или печатни материали, раздавани в населените места (11%). Личната комуникация със служители на кметството е по-засилена единствено в две от селата, попаднали в извадката (Цар Самуил и Старо Село). Наблюдават се **различия и в комуникационните канали на хората с различен образователен статус и етническа принадлежност. Докато висшистите, със средно образование, от български произход по-активно следят фейсбук страницата и сайта на общината, то хората с основно образование, турски и ромски произход на практика не използват тези канали. За тези групи сред ключовите информационни източници се оказва информацията, базирана на личен контакт - от служители техни познати и роднини.**

По какъв начин се информирате относно реда, възможностите и начините на изхвърляне на различни видове отпадъци във вашето населено място? (%)

(възможен е повече от един отговор)

База: Цялата извадка

Същевременно, част от по-слабо развитите към момента информационни канали имат потенциал да бъдат полезни и да достигнат до повече хора, за да могат да се възползват по-ефективно от възможностите, които общината предлага (като кампанийно сметосъбиране на определени видове отпадъци, налични по места съдове и др.). Такъв е например **фейсбук страницата на общината**, към която **35% проявяват интерес като източник на информация относно сметосъбирането**. Същевременно трябва да се имат предвид възможностите и практиките на различните групи от населението, като най-ефективно би било да се използват диференцирани подходи, за да може да бъдат информирани възможно повече жители.

Най-силно предпочитани начини за получаване на информация обаче остават неперсонализираните такива. На първо място това е понастоящем най-разпространеният начин – **директно върху съдовете за смет (64%)**, както и да има **стикери/табели, разположени на различни места в населените места (62%)**. Интересът към печатни материали (33%) също е значително по-висок, отколкото в момента достига до хората. В сравнение с тези източници, по-слаб е заявеният интерес към директна комуникация с общинските служители (23%) или към съобщения в сайта на общината (20%). Същевременно личният контакт е от съществено значение за жителите на част от селата (Нова Черна, Самуил), както и за представителите на турския етнос, най-възрастните хора, които и към момента по-активно се информират чрез директна комуникация.

Имайки предвид така изразените обществени нагласи и практики, най-добре би било общината да подходи диференцирано към комуникацията с различни групи жители. От една страна, по-засилена комуникация през фейсбук страницата на общината би достигнала до повече млади, по-високо образовани хора. От друга страна, личният контакт на общинските служители/кметствата е от ключово значение за групи като по-възрастните хора, хората в селата, от турски произход, с по-ниско образование. Същевременно би било добре да се запази

практиката да има информация върху съдовете за отпадъци. Допълнителни печатни материали в населените места, които да бъдат раздавани или поставяни на видни места, също имат потенциал да повишат информираността на хората как и къде могат и следва да изхвърлят генерираните от тях отпадъци. Отвъд чисто информативния характер на съобщенията към гражданите, би било добре да се организират и директни информационни кампании от страна на местните общински служители/кметства, които да акцентират върху добри практики, включително да включват самите граждани в акции по почистване, да се провеждат събития, свързани със запознаване с видовете отпадъци, начините на тяхното събиране, ефектите върху околната среда и др.

Този документ е създаден в рамките на проект BGENVIRONMENT-3.002-0005-C02 „Мерки за подобряване управлението на отпадъците в общините Русе, Тутракан, Сливо поле и Ветово“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програма „Опазване на околната среда и климатични промени“, чрез ФМ на ЕИП 2014-2020 г. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Русе и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор и/или Офиса на Финансовия механизъм“.

www.eegrants.bg